

ПАМ'ЯТІ ЗАСНОВНИКА ЛЬВІВСЬКОЇ КРИСТАЛОХІМІЧНОЇ ШКОЛИ, ДІЙСНОГО ЧЛЕНА НТШ, ПРОФЕСОРА ЄВГЕНА ГЛАДИШЕВСЬКОГО (1924–2012)

На 89-му році життя зупинилося серце видатного вченого і педагога, професора Львівського національного університету імені Івана Франка Євгена Івановича Гладисhevського.

Народився Євген Іванович 14 квітня 1924 року на Львівщині в с. Реклинець в учительській сім'ї.

У перших класах початкової школи навчався в с. Реклинець. У 1933 році родина Гладисhevських переїхала в Західну Польщу в с. Ключе (повіт Олькуш, воєводство Кельце), де Євген закінчив початкову школу і продовжив навчання в гімназії. Згодом, після переїзду до Львова, навчався у Першій Українській академічній гімназії та середній школі №2 і одержав атестат зрілості як випускник Першої державної гімназії у Львові (1942 р.). Євген Гладисhevський був студентом (I–IV курс) хіміко-технологічного факультету Технічних курсів та Львівського полі-

технічного інституту (1942–1945 рр.). Закінчив навчання на хімічному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка (1947 р.), де залишився на викладацькій роботі.

Євген Гладисhevський пропрацював 54 роки у Львівському університеті імені Івана Франка, пройшовши шлях від асистента до професора, завідувача кафедри неорганічної хімії. На початку своєї трудової діяльності був лекційним асистентом, проводив лабораторні та практичні заняття до основних курсів з неорганічної хімії для студентів хімічного факультету та загальної хімії для студентів біологічного, географічного та геологічного факультетів.

Євген Гладисhevський активно займався науковими дослідженнями. У 1953 році Євген Іванович захистив кандидатську дисертацію “Тверді розчини на основі інтерметалічних сполук”, а у 1967 році в Московському державному університеті ім. М.В. Ломоносова – докторську дисертацію “Дослідження з кристалохімії силіцидів і германідів”. Професор Євген Гладисhevський зробив вагомий внесок у розвиток вітчизняної та світової науки в галузі кристалохімії неорганічних сполук. Наукові

дослідження професора Євгена Гладишевського вирізняються багатогранністю тематики, поєднанням аналізу та синтезу, пошуком кристалохімічних закономірностей і встановленням взаємозв'язків між структурними типами. У його науковому доробку понад 550 наукових праць, монографій, авторських свідоцтв і патентів. Вперше встановив утворення і визначив кристалічну структуру близько 85 сполук, відкрив 85 нових структурних типів; дослідив взаємодію компонентів у 700 потрійних системах. Був організатором або учасником понад 100 наукових конференцій, здійснив закордонні наукові відрядження у відомі наукові центри Польщі, Югославії, Японії, Чехословаччини, Болгарії та Швейцарії. Він започаткував проведення у Львові конференцій з кристалохімії інтерметалічних сполук, які згодом стали міжнародними і регулярно проводяться Львівським університетом. Наукові публікації професора Євгена Гладишевського широко відомі світовій науковій спільноті, що знайшло відображення у їхніх численних цитуваннях.

Євген Іванович Гладишевський – один із засновників і керівників Львівської кристалохімічної школи, доробок якої становить 20% світових досягнень у галузі. Він виховав декілька поколінь науковців, у тому числі безпосередньо був керівником 31 кандидатської та консультантом 4 докторських дисертацій.

У 1967 році Євген Гладишевський був обраний деканом хімічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка. У 1968 році йому присуджено вчене звання професора, і з цього ж року до 1989 року він обіймав посаду завідувача кафедри неорганічної хімії, а наступних 10 років – професора кафедри. Одночасно, в 1971 році був призначений проректором з наукової роботи університету та перебував на цій посаді впродовж 20 років. Багато зусиль приклав для вдосконалення наукової роботи Львівського університету імені Івана Франка.

Дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка. Євген Гладишевський один із перших виступив у 1989 році з пропозицією відновлення діяльності у Львові Наукового товариства ім. Шевченка. З перших днів діяльності НТШ очолив хемічну комісію (1992–2012 рр.) і редколегію “Праць НТШ. Серія хемія і біохемія”, неодноразово виступав на наукових сесіях і віддано працював на благо товариства впродовж усього життя.

Відзначений почесними званнями заслужений діяч науки Української РСР (1979 р.), лауреат Державної премії Української РСР в галузі науки і техніки (1984 р.), нагороджений орденом “Трудового Червоного Прапора” (1976 р.), значком Мінвuzu СРСР (1978 р.), грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1984 р.), почесною грамотою Президії Верховної Ради України (1999, 2004 рр.), а також пам'ятними та ювілейними медалями; голова комітету кристалографів України (1986, 1993–2004 рр.), член Міжнародної спілки кристалографів, Соросівський професор (1994, 1995 рр.), стипендіат Президента України (1999–2012 рр.); член редакційної колегії Вісника Львівського університету (серія хімічна), Українського хімічного журналу, міжнародного журналу *Journal of Phase Equilibria*; член координаційної та видавничої рад Енциклопедії Львівського Університету, автор низки статей в Енциклопедії сучасної України.

Євген Гладишевський досягнув значних висот у професійній діяльності завдяки гострому розуму, організаторським здібностям, високій відповідальності, принциповості у поєднанні з добротою та справедливістю, чуйним ставленням до людей. Робота вимагала від нього багато сил та енергії, невичерпним джерелом яких була його родина. Він завжди користувався підтримкою і любов'ю близьких і рідних. З дружиною Тетяною Миколаївною (кандидат біологічних наук, доцент

Львівського медичного інституту) прожив 60 років. Виховав доньку Надію (лікар спортивної медицини) та сина Романа (член-кореспондент НАН України, професор, доктор хімічних наук, нині завідувач кафедри неорганічної хімії Львівського національного університету імені Івана Франка), радів успіхам онуків Юрія (молодший науковий співробітник) та Лідії (аспірантка), дочекався правнуків Андрія та Роксолани.

Євген Гладишевський був цікавим співрозмовником, надзвичайно ерудованою, багатогранною особистістю. Захоплювався альпінізмом, спортом, туризмом, мисливством, був членом альпіністської та туристичної секцій товариства “Наука”, керував сходженнями четвертої категорії складності. Мав другий розряд і звання молодшого інструктора з альпінізму, організовував багатоденні піші та гірськолижні походи в Карпатах. Мав перший розряд з туризму, особисто здійснив 11 зимових сходжень на найвищу вершину Карпат – Говерлу. Працював інженером з техніки безпеки високогірної аерогеологічної експедиції на Памірі, де здійснив піші та кінні походи по Алайському та Заалайському хребтах. Організував у Львівському університеті секцію парусного спорту. Був організатором водних (на парусних байдарках) походів по річках Ікви, Стиру, Дністрі, Прип'яті, Неману, Давгаві. Керував водним походом по озерах Північної Карелії III категорії складності.

Євген Гладишевський – очевидець й учасник подій міжвоєнного періоду на Закарпатті. Його спогади були використані для створення документального фільму “Срібна Земля. Хроніка Карпатської України 1919–1939”.

Євген Іванович вмів згуртувати навколо себе молодь – студентів з перших курсів навчання і навіть учнів із шкільної лави. Прищеплював їм зацікавлення до хімічних досліджень, вселяв бажання займатися наукою, сприяв участі молодих науковців у конференціях різного рангу, пропагував українську науку, вмів показати, що хімія є цікавою та корисною навіть у побуті. Впродовж останніх чотирьох років відбувається обласний конкурс школярів, переможці яких нагороджуються іменними преміями професора Євгена Гладишевського.

Євген Гладишевський не зупинявся у русі вперед. Основні риси його характеру – мудрість і справедливість, поміркованість і вдячність, бадьорість і рішучість, працьовитість і завзятість у досягненні мети. Усе своє життя провів у постійному пошуку нових ідей, є для нас прикладом того, як треба працювати, як треба повністю віддавати себе улюбленій справі. Вмів щедро ділитися науковими ідеями з тими, хто поруч, вселяв віру в свої сили, показував, що тільки завдяки наполегливій праці можна досягти висот. У Євгена Івановича багато учнів, які завжди будуть вдячні йому за науку, за добро, за радість спілкування, за велику честь називатися його учнями. Світла пам'ять про Євгена Івановича Гладишевського назавжди збережеться у серцях тих, хто його знав і працював з ним.

Вдячні учні